

קידום ההתחייבות האחרונה של ישראל ל-OECD בנוגע לרישום כימיקלים בישראל כבסיס לחקיקה

הצעה להחלטה

מחליטים, במטרה לשפר את ההגנה על בריאות הציבור והסביבה מפני השפעה מזיקה של כימיקלים, וכן במטרה לעמוד במחויבות מדינת ישראל לארגון ה-OECD, לקדם הקמת מנגנון לרישום, הערכה וניהול סיכונים של כימיקלים והשימוש בהם שיבטיח ניהול שיטתי ומוסדר של כימיקלים בתעשייה ובמוצרים:

1. לאמץ את העקרונות בהחלטות ארגון ה-OECD בדבר קביעת כללים מנחים ביחס לפרוצדורה ודרישות לחיזוי השפעות של כימיקלים על האדם והסביבה (OECD/LEGAL/0154), מידע מינימלי טרום-שיווק בהערכה של כימיקלים (OECD/LEGAL/0199), הגנה על זכויות קנייניות במידע הנכלל בדיווח על כימיקלים חדשים (OECD/LEGAL/0203), ובדבר חקירה שיטתית של כימיקלים קיימים (OECD/LEGAL/0232), כפי שהם מקבלים ביטוי בתזכיר חוק רישום כימיקלים תעשייתיים, תשפ"א-2020, בכפוף לשינויים שיסוכמו עם משרד האוצר ועם משרד הכלכלה, להשלמת הבירור המשפטי, למקור תקציבי שיוחלט עליו בטרם אישור החוק בוועדת שרים, ובשינויים המפורטים להלן:

א. החוק ייכנס לתוקף שנתיים לאחר שיאושר בכנסת ובכפוף להשלמת פיתוח מערכת מידע מתאימה במשרד להגנת הסביבה.

ב. כדי למנוע חסם לייבוא, חובת הרישום תיקבע עד למועד השיווק ולא כתנאי מקדים לייבוא. לאחר השלמת הדיווח לא יידרש אישור כתנאי לשיווק או לשימוש במוצר. יבואן שיפר את חובת הרישום יחויב להקדים את מועד הרישום עד מועד הייבוא, וכן ניתן יהיה להטיל עליו עיצום כספי במסגרת המנגנון שייקבע. סף חובת רישום –

(1) לגבי תערובת מיובאת וכן מוצר מוגמר מיובא (למעט תמרוקים), חובת הרישום תחול רק על כימיקל מסוכן, בכמות של 100 טון בשנה ומעלה.

(2) לגבי כימיקל טהור מיוצר או מיובא, חובת הרישום תחול בכמות של 10 טון בשנה ומעלה.

ג. היקף מידע לרישום –

(1) המידע המלא שנדרש בתזכיר החוק יחול לגבי כימיקל חדש שאינו נמצא במצאי המקומי או במרשם של האיחוד האירופי.

(2) לכימיקל שנמצא במצאי המקומי או במרשם של האיחוד האירופי יהיו דרישות מידע מופחתות, על בסיס מידע נגיש למבצע הרישום.

(3) המידע שיידרש לרישום כימיקל במוצר מוגמר מיובא יכלול את פרטי היבואן, גיליון הבטיחות של המוצר (SDS) המוגמר אשר ייסרק למערכת המידע וכן דיווח של היבואן אודות השימושים וכמויות הייבוא בטון לשנה הצפויות של המוצר המוגמר. עם השלמת הזנת כלל הנתונים הנדרשים יינתן אישור אוטומטי מקוון על קליטת הדיווח. לא יידרש אישור נוסף כתנאי לייבוא, לשיווק או לשימוש במוצר בשלב הרישום, אלא אם יימצא כי הדיווח לא היה תקין. ככל שתהיה תקלה במערכת הרישום, ניתן יהיה להגיש את הדיווח באמצעי אחר.

ד. החקיקה תחייב את הרשם במשרד להגנת הסביבה בלוח זמנים לתגובה עבור כל פעולה מצד החברה הרושמת שנדרשת לגביה תגובת הרשם לפי החוק. לרשם תהיה סמכות להקל בדרישות רישום כמפורט בחוק, בין היתר, במקרים שבהם יהיה קושי להשיג מידע מסוים.

ה. יתאפשר רישום משותף, על ידי יצרנים ו/או יבואנים, של כימיקל חדש שאינו נמצא במצאי או במרשם של האיחוד האירופאי, וכן יתאפשר דיווח ורישום על ידי יצרנים זרים.

ו. תקנות מכח החוק יחייבו היוועצות עם שר הכלכלה והתעשייה ושר האוצר.

2. המשרד להגנת הסביבה יבצע בחינה של יישום החוק, בתוך 5 שנים מיום התחילה, בין היתר על מנת לקדם את עמידתה של ישראל בהתחייבות לארגון ה-OECD. ככל שהמשרד ימצא כי יש להרחיב את חובת הרישום, יפעל לקידום השינוי באמצעות תיקון החוק בהליכים מקובלים.

3. להנחות את המשרד להגנת הסביבה ואת אגף תקציבים במשרד האוצר להשלים את עבודת המטה לקביעת משאבי כח אדם ותקציב ומקורם, הנדרשים למשרד להגנת הסביבה כתנאי לקידום החוק ויישומו.

4. במטרה למנוע כפל בדרישת דיווח על כימיקל, במנגנון רישום כימיקלים ובמנגנון רישוי תכשירי הדברה תברואיים או תכשירי הדברה להגנת הצומח, לקבוע כי לצורך יישום החוק, על משרד החקלאות להעביר את המידע הקיים ברשותו על כימיקל, באופן דיגיטלי ישירות למערכת הרישום שתוקם על ידי המשרד להגנת הסביבה ומערך הדיגיטל. באופן כזה דיווח לגבי פרטי מידע נדרשים יוגש פעם אחת בלבד (עקרון Ask Once), ומבלי לפגוע בסודיות המסחרית של המידע.

5. לרגולטורים משיקים תינתן גישה למערכת בכפוף להסמכה/הרשאה מתאימה.

להטיל על השרה להגנת הסביבה להביא לאישור ועדת שרים לחקיקה את טיוטת חוק רישום כימיקלים תעשייתיים, תשפ"ד-2024 עד תום שנת 2026, ולהנחות את משרדי הממשלה הנוגעים בדבר לסייע בהכנת טיוטת החוק.

רקע כללי

1. בישראל, כמו בכל המדינות המתקדמות והמתועשות בעולם, קיים שימוש נרחב בכימיקלים. כימיקלים מיוצרים על ידי האדם מקדמת דנא והם חלק בלתי נפרד מהחיים המודרניים.
2. על אף השימוש הנרחב בכימיקלים לאורך מאות שנים, קיימים פערי ידע משמעותיים לגבי השפעתם של כימיקלים על האדם ועל הסביבה בכללותה. ההשפעות של מרבית הכימיקלים, לרבות אלה המצויים בשימוש יומיומי, לא נבדקו באופן שיטתי וכולל טרם תחילת השימוש בהם.
3. כיום אין בישראל מצאי כללי של כימיקלים ואין מנגנון כולל לבחינת השפעותיהם. ההנחה שבבסיס הדרישה להקמת מנגנון לרישום כימיקלים היא, כי היעדר תמונה מלאה של הסיכונים והשימושים בכימיקלים בחיי היום יום, פוגע באופן מהותי ביכולת לנהל את הסיכון הפוטנציאלי והממשי מהכימיקלים לבריאות האדם ולסביבה, על כל היבטיו.
4. בעת הצטרפות ישראל לארגון ה-OECD בשנת 2010, התחייבה המדינה להקים מנגנון לאומי לרישום כימיקלים. אמנם, קיימת בישראל רגולציה ענפה המסדירה עיסוק בכימיקלים, בהיבטי ייבוא, ייצור, עיסוק, שימוש, אחזקה, שינוע, וכיוצא בזה. אך עם זאת, הרגולציה הקיימת היא מבוזרת ולרוב אינה כוללת הערכה שיטתית וניהול סיכונים מקיף של כלל הכימיקלים והשפעותיהם על הציבור ועל הסביבה בישראל.
5. התחייבות המדינה לארגון כללה 4 רכיבים המפורטים במסמכים אלה:
 - המלצה בדבר קביעת כללים מנחים ביחס לפרוצדורה ודרישות לחיזוי השפעות של כימיקלים על האדם והסביבה [OECD/LEGAL/0154 Recommendation of the Council establishing Guidelines in Respect of Procedure and Requirements for Anticipating the Effects of Chemicals on Man and in the Environment].
 - החלטה בדבר מידע מינימלי טרום-שיווק בהערכה של כימיקלים [OECD/LEGAL/0199 Decision of the Council concerning the Minimum Pre-Marketing Set of Data in the Assessment of Chemicals].
 - המלצה בדבר הגנה על זכויות קנייניות במידע הנכלל בדיווח על כימיקלים חדשים [OECD/LEGAL/0203 Recommendation of the Council concerning the Protection of Proprietary Rights to Data submitted in Notifications of New Chemicals].
 - החלטה בדבר חקירה שיטתית של כימיקלים קיימים [OECD/LEGAL/0232 Decision-] [Recommendation of the Council on the Systematic Investigation of Existing Chemicals].
6. ארגון ה-OECD דורש לקבל עדכונים מישראל בנושא קידום חוק רישום כימיקלים.
7. לאחר עבודת מטה שנערכה, אשר כללה הליך הערכת השפעות האסדרה, פרסם המשרד להגנת הסביבה בשנת 2020 תזכיר חוק. מטרת התזכיר היתה להסדיר בחקיקה את הקמתו של המנגנון ואת סמכויותיו, באופן שיטיב את המידע הקיים בישראל, יאפשר מתן הגנה ראויה לציבור ולסביבה מפני השפעות מזיקות של כימיקלים במישרין ובעקיפין, ויקדם את עמידתה של ישראל בהתחייבותה ל-OECD. בשל

מחלוקות ביחס להסדרים המוצעים בתזכיר החוק, טרם הועברה טיוטת חוק עד כה לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה.

8. לאחר שהושגה לאחרונה הסכמה על מתווה לפתרון המחלוקות, מוצע לקבל החלטת ממשלה זו, במטרה לעגן את ההסכמות ולקדם את הצעת חוק רישום כימיקלים והבאתה לוועדת שרים לענייני חקיקה עד תום שנת 2026.

9. המתווה המוצג בהחלטה מבהיר את היקף דרישות המידע בשלב רישום הכימיקלים, המשקף איזונים בין אינטרסים שונים וביניהם הקלת נטל הרישום וצמצום חסמי יבוא.

10. כמו כן, לאור ריבוי ממשקים רגולטוריים בתחום הכימיקלים, ההצעה כוללת התייחסות לממשק המקוון לביצוע הדיווח למרשם וכן נגישות המידע לרגולטורים משיקים.

11. לאחר אישור טיוטת החוק בהתאם לשינויים המובאים בהצעת ממשלה זו, תיבחן מול ארגון ה-OECD מידת העמידה במחויבות להקמת מצאי כימיקלים לאומי, מאחר שבשלב ראשון לא יידרש רישום של כימיקלים לא מסוכנים בתערובות ובמוצרים מוגמרים. עם זאת, ישנה חשיבות רבה לאישור הצעת החוק באופן שיאפשר לקדם את יישום המחויבות ככל הניתן, ולהגשים את תכלית החוק והיא שיפור ההגנה על בריאות האדם והסביבה מחשיפה לכימיקלים מסוכנים על ידי צמצום פערי הרגולציה בארץ בנוגע לניהול הכימיקלים ביחס למדינות במנגנונים מקבילים.

תקציב

אישור החלטה זו אינו כרוך בתקציב. יישום הצעת החוק דורש קבלת תוספת תקני כוח אדם ותקציב למשרד להגנת הסביבה, לביצוע מטלות נוספות הכרוכות ביישום. טרם אישור הצעת החוק בוועדת השרים לענייני חקיקה תידרש הסכמה בין המשרד להגנת הסביבה ומשרד האוצר להקצאת משאבים מתאימים ליישום.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

רה"מ – תומך.

שר החוץ – תומך.

שר האוצר – תומך.

שר הבריאות – תומך.

שר העבודה – תומך.

שר הכלכלה – תומך.

שר החקלאות וביטחון המזון – תומך.

שר ביטחון לאומי – תומך.

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

חוות דעתו של היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה, או מי שהוסמך מטעמו, תצורף להצעה להחלטה.

מגישה: השרה להגנת הסביבה

**כ"ז באייר התשפ"ו
14 במאי 2026**

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה - קידום חוק רישום כימיקלים בישראל

נושא הצעת ההחלטה :

קידום חוק רישום כימיקלים בישראל.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים :

עניינה של הצעת ההחלטה בקידום חוק לרישום כימיקלים תעשייתיים בישראל, בהמשך להתחייבותה של מדינת ישראל לארגון ה-OECD בשנת 2010.

בהמשך לאותה התחייבות, ולאחר עבודת מטה שנעשתה, אשר כללה הליך הערכת השפעות הרגולציה, פרסם המשרד להגנת הסביבה בשנת 2020 תזכיר חוק שמטרתו להסדיר בחקיקה את הקמתו של המנגנון ואת סמכויותיו, באופן שיטיב את המידע הקיים בישראל, יאפשר מתן הגנה ראויה לציבור ולסביבה מפני השפעות מזיקות של כימיקלים במישרין ובעקיפין, ויקדם את עמידתה של ישראל בהתחייבותה ל-OECD. בשל מחלוקות ביחס להסדרים המוצעים בתזכיר החוק, טרם הועברה טיוטת חוק עד כה לאישור ועדת השרים לענייני חקיקה.

לאחר שהושגה לאחרונה הסכמה על מתווה לפתרון המחלוקות, מוצע לקבל החלטת ממשלה זו, במטרה לעגן את ההסכמות ולקדם את הצעת חוק רישום כימיקלים והבאתה לוועדת שרים לענייני חקיקה בתוך שנה. ככל הנראה, תזכיר החוק שיעודכן בהתאם לשינויים המובאים בהצעת ממשלה זו, אינו עומד בדרישות ה-OECD להקמת מצאי כימיקלים לאומי. זאת מאחר שאינו דורש רישום של כימיקלים לא מסוכנים בתערובות ובמוצרים מוגמרים מעל סף הרישום. עם זאת, קידום החוק במתכונת זו יאפשר ליישם ככל הניתן את מהות החוק והיא שיפור ההגנה על בריאות האדם והסביבה מחשיפה לכימיקלים מסוכנים על ידי צמצום פערי הרגולציה בארץ בנוגע לניהול הכימיקלים ביחס למדינות במנגנונים מקבילים.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם :

אין קשיים משפטיים באישור ההצעה. מאחר שטרם נבחנו מבחינה משפטית כלל ההסדרים המוצעים, הובהר במסגרת ההחלטה כי הדברים ייבחנו במסגרת הכנת טיוטת החוק.

לאחר אישור טיוטת החוק בהתאם לשינויים המובאים בהצעת ממשלה זו, תיבחן מול ארגון ה-OECD מידת העמידה במחויבות להקמת מצאי כימיקלים לאומי, מאחר שבשלב ראשון לא יידרש רישום של כימיקלים לא מסוכנים בתערובות ובמוצרים מוגמרים. עם זאת, ישנה חשיבות רבה לאישור הצעת החוק באופן שיאפשר לקדם את יישום המחויבות ככל הניתן, ולהגשים את תכלית החוק והיא שיפור ההגנה על בריאות האדם והסביבה מחשיפה לכימיקלים מסוכנים על ידי צמצום פערי הרגולציה בארץ בנוגע לניהול הכימיקלים ביחס למדינות במנגנונים מקבילים.

עוד יש להבהיר כי אישור הצעת החוק גם במתכונתה המצומצמת תהווה שיפור לעומת המצב הנוכחי של אי עמידה של ישראל במחויבותה, המתמשך לאורך למעלה מעשר השנים האחרונות. על כן קידום הצעת החוק כפי שמוצע הוא רצוי.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת החלטה נוגעת להם:

היועצת המשפטית למשרד ראש הממשלה – לא התקבלו הערות.
היועץ המשפטי למשרד האוצר – לא התקבלו הערות.
היועצת המשפטית למשרד הבריאות – לא התקבלו הערות משפטיות.
היועצת המשפטית למשרד הכלכלה – לא התקבלו הערות משפטיות.
היועץ המשפטי למשרד החקלאות וביטחון המזון – לא התקבלו הערות משפטיות.
היועץ המשפטי למשרד העבודה – לא התקבלו הערות משפטיות.
משרד המשפטים – לא התקבלו הערות. אין מניעה משפטית בקידום הצעת החלטת הממשלה שבנדון.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לקבל החלטה זו.

	14.5.2026		
חתימה	תאריך	היועצת המשפטית	נטע דרורי